

Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem Sancti Thomæ Tomvs ...

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Sententia Scoti. cap. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

corpore quatenus non esse, nisi sola assignatione, & imaginatione assignationem autem tantum contractu alicuius corporis fieri possit: cum ergo hic disputemus de existentia Angeli reali, & hæc esse nequeat, nisi in aliquo reali, consequitur ipsum in puncto non esse, quando neque sua substantia ita corpus tangere potest, ut in eo punctum assignet. Denique Agidius, cum doceat Angelum esse in loco per operationem, ideo asserit, in puncto non esse, quia in puncto nequit operari. Deinde, etiam si per operationem non esset in loco affirmat in puncto esse non posse. Dupliciter enim aliquid in alio esse dicitur, aut quia est intra ambitum illius: & hoc modo Angelus non potest in puncto locari, quoniam punctum ambitum nullum habet: aut quia est in essentia illius illud conservans; & ita solus Deus est in rebus: quare hoc pacto Angelus in puncto esse non poterit.

CAPVT II.

Sententia Scoti.

Scotus autem in 2. dist. 2. qu. 6. §. Ad propositum, cen-
set, nihil in hac re compertum esse. Res enim est à sensu valde remota, & revelatione nihil nobis consistit rationeque physica, quæ pro utraque parte affertur, infirmæ sunt. Primum quidem rationes, quibus primæ sententiæ Doctores probare nituntur, Angelum aliquando in puncto locari, id non satis inuadent, præsertim si eorum principijs insistantus. Nam vel Angelus constituitur in loco per operationem transeuntem, vel per applicationem virtutis ad operandum, vel per aliquid, quod habet modum operationis transeuntis, vel per modum additum ipsi, vno enim ex his modis posset in puncto locari, nam si in loco esset eo modo quo putant Durand. nequaquam posset in puncto esse, cum ex illius opinione aperte sequatur, Angelum in toto esse vniuersi, atque in nullo modo ex actis in puncto esse posse, satis probatur: ergo nihil pro hac opinione certi habere possumus.

Primo, si Angelus per operationem esset in loco, vel per applicationem ad operandum, hoc est, per virtutem derivatam ad operandum, potius sequitur, necessario in parte diuisibili esse debere, nulla etenim operatio, aut virtus derivata ab Angelo, in puncto recipi potest, quod si operatio in punctum derivari nequit, neque Angeli applicatio ad operandum, ad punctum referri potest. Hac ratione vitur Agidius contra eos, qui putant, Angelos per operationem esse loco præ-
sentes.

Respondent nonnulli, etiam si actio nequeat recipi in puncto, potest tamen per punctum corpus moueri: & quia Angelus potest per punctum virtutem suam toti corpori applicare, ut per illud dicatur corpus moueri, ideo Angelus in puncto esse potest, siue sit in loco per operationem transeuntem, siue per applicationem ad operandum. Verum quamuis mouens corporatum possit mouere corpus aliud per punctum, vel per superficiem, quia, ut moueat, debet tangere mobile, ut tactu quantitatem imprimat motum, vel impetum, qui est causa motus, tactus autem quantitatis vel potest esse in puncto indiuisibili, vel debet necessario esse in superficie, quia secundum profunditatem tactus fieri non potest: tamen Angelus per punctum nequit corpus mouere. Si enim
Videtur in 1. p. tom. 2.

id fieri posset, maxime, quia per punctum tangeretur: at tangere in puncto non potest: primum non tactu quantitatibus, quia Angelus quantitatem non habet: præterea non tactu virtutis, seu operationis, quia nullus eius effectus recipi potest primo in puncto, ut per illud in reliquum corpus deriuatur: ergo nequit Angelus corpus per punctum mouere: aut explicent nobis, quomodo virtus, seu operatio Angeli toti corpori per punctum possit communicari.

Hac ratione non solum probatur, Angelum non posse esse in puncto indiuiduo corporis, verum etiam neque in parte aliqua determinata totius, quod mouetur, nisi dicamus, corpus ab Angelo moueri qualitate aliqua impressa, quæ dicitur impetus: quoniam si sola sua voluntate Angelus mouet corpus ad locum, adde, si placet vel media potentia exequente, quam aliqui à voluntate frustra distinguunt, motus totius mobilis, nec prius tempore, nec prius natura, aut casualitate recipitur in una parte, quam in alia: loquor autem de corpore solido & permanenti: nam si fluidum sit, facile potest vna pars prius tempore mota deinde aliam mouere: itaque si corpus solidum & permanens sit, non potest in vna parte prius recipere motum, quam in alia, sed æque in omnibus diffunditur: aut ostendant nobis, quomodo vna pars mota, sit causa motus alterius. Fateor quidem, dum mouens est corporeum, per vnam partem reliquas mouere, vel quia per tactum vnius ceteras impellit, vel quia tactu illo qualitatem aliquam ceteris imprimit, si in aliqua determinata primo illant producit: nam si serpit, ut calor, nec est prima pars mobilis ea qualitate affecta, sicut neque prima pars calefacta, non dicitur etiam ratione qualitatis per aliquam partem determinatam, sed indeterminatam mouere: at motus secundum locum certe non ita diffunditur: neque enim in aliqua determinata parte primo recipitur, nec paulatim serpit ut calor, sed æque in omnibus partibus mobilis incipit, ut apparet in orbis, qui circulo vertitur, & in quouis alio corpore proiecto.

Porro Angelum, propter motum secundum locum, imprimere posse impetum aliquem, qui possit esse causa motus, mihi maxime probabilis est. Nam quid aliud efficere potest in corpore graui quod suspensum in aëre detinetur? Cum enim nullo impedimento detineatur, nec motus illius cesset per solius concursus negationem, sicut à Deo possit impediri, quia Angelus nullum potest negare concursum necessarium ad motum grauis, efficitur, ut aliqua positua operatione Angeli detineatur: hæc autem non est motus secundum locum, quia supponimus detineri quiescens, quid ergo aliud est: potest, quam impetus, ita sane moderatus, ut nec superet grauitatem, & sursum corpus moueat, nec ab ea superetur, ut corpus deorsum moueatur, sed suspensum quiescat? Nihilominus puto necessarium non esse impetum impressum distinctum à motu, ut Angelus possit corpus mouere.

Hoc autem supposito, difficile mihi est, quæ ratione dixerit Sanctus Thomas, Angelum cæli motorem, esse in ea parte determinata, quæ motum toti corpori imprimit, hoc enim fieri nequit, nisi Angelus sit in loco per impressionem impetus in parte determinata, atque multo minus intelligo, quo pacto verum esse possit, quod

Angelus non
potest in pun-
cto effectum
producere.

quod Aristot. dicit 2. de celo, capite 2. eam partem in celo esse dextram, à qua incepisset celum moveri: si motus non fuisset æternus, in motu enim orbis non apparet, quæ pars potuerit prius moveri, non solum tempore, sed neque causalitate & natura, nisi ponamus intelligentias celos animantes, & in aliquam partem virtutem peculiarem ad motum imprimentes, quod ipse Aristot. videtur sensisse, ut disp. 183. cap. 1. notauimus, vel asseramus, angelum assistentem prius imprimere impetum in vnam partem orbis, ut moueat, quam in aliam.

Secundo, si angelus esset in loco per aliquid, quod se haberet ad modum transeuntis, ut si præficeret, aut custodiret nescio qua ratione in puncto esse posset, ad quid enim custodia, vel attentio præfidentis, vel aliquid huiusmodi ad punctum solum dirigeretur, aut dirigi posset? Nam quamuis angelus possit cogitare punctum non cogitando reliquas partes, tamen custodire, aut præfidere, aut quid simile efficere nequit, nisi circa totum corpus, vel explicent nobis hunc modum operationis circa punctum, quæ operationi transeunti assimilatur.

Tertio, si angelus sit per nudam substantiam, vti huius dicebatur, etiam si sit indiuisibilis, non proinde sit, ut in puncto, quod in continua quantitate positum est, possit locari, nam ut optime notauit S. Thom. in hoc articulo vtriusque indiuisibilitas est diuersæ rationis, nec villo modo mutuo sibi respondet, ergo non oportet, ut indiuisibilitas angeli in puncto lineæ possit constitui, quod si existentia angeli in loco oriretur ex nuda substantia, ut aliqui putant, & quia substantia indiuisibilis est, posset esse in puncto, sequeretur semper in puncto debere locari, sicut quia existentia in loco pedali sequitur pedalem quantitatem, semper necessario in tanto loco debet esse, aut ergo indiuisibilitas substantiæ angeli non potest postulare sibi punctum pro loco, aut semper debet illud postulare. Propterea Scotus, qui dixit, angelum esse in loco per suam substantiam nudam, existimauit inde non probari, in puncto posse constitui, quia inquit, indiuisibilitas angeli non est limitata, intelligit, sicut est punctum in continuo. Hactenus probauimus, non satis monstrari, angelum in puncto esse posse, etiam si sequamur opiniones, quas supra confutauimus de fundamento existentie angeli in loco, quinimo licet ex aliquo illorum recte sequeretur existentia angeli in puncto, id tamen absolute asserendum non esset eo quod ex falso fundamento colligeretur.

Quod si nostram sequamur sententiam, quam disp. 188. c. 7. exposuimus, angelum nempe in loco constitui ratione alicuius modi additi suæ substantiæ pro nutu & voluntate suâ, adhuc mihi cõpertum non est, in puncto posse locari. Quis enim scire potest, an modus ille imitatur naturam habere debeat ad partem corporis diuisibilem, & ei solum substantiam Angeli vniet, vel vnire etiam possit puncto? pro neutra quidem parte contradictionem video, ob id tamen nullum fundamentum habeo, ut aliquid affirmem.

Hactenus ostendi fundamenta primæ sententiæ infirma esse. Deinde reliquum est, ut idem de fundamentis secundæ monstremus, ut illa tertia Scoti sententia comprobata maneat, quæ affirmat, rem dubiam esse, nec satis definiti posse, Ra-

ditiones igitur secundæ sententiæ nullas esse momenti sic ostendo. Primo quidem Ocam, Gab. & Marfil. fundamentum negantium puncta in continuo, falsum est: & quamuis verum esset, quæstio solum procedit, supposito quod puncta essent, ea vero esse nunc breuiter ostendo. Primum de superficie extrema cuiusvis corporis hæc tenemus: nemo dubitauit: at vero superficies intermedias, & puncta linearum, quæ sunt intra continuum, conueniunt enim linea est intra superficiem, negantur autem qui. Iam ergo saltem posset esse dubium, an Angelus posset esse in tota superficie, quæ in indiuisibilis est secundum profunditatem: & de hac idem iudicium ob eandem rationem esse arbitror. Sed ostendamus esse etiam puncta in medio corporis: nam si detur perfectæ planum, super quod sit perfectæ sphaericum, tangit sine dubio realiter tangens autem planum non secundum se totum, ut manifestum est: ergo aliquo sui vel ergo aliquo indiuisibili, vel aliquo diuisibili: non quidem aliquo diuisibili versus latum, & longum plani: hoc enim conueniunt Mathematici, quia aliqui non omnes linee ductæ à centro ad circumferentiam essent æquales, id quod eodem modo sequitur, siue dicant tactum esse in aliquo diuisibili determinato secundum latum, & longum: siue in aliquo indeterminato, & tunc sphaericum tangeret secundum aliquod sui diuisibile versus latum, & longum peritphæricæ: deinde factus ille versus profundum vtriusque corporis est idem per aliquam partem diuisibilem: habemus ergo indiuisibile versus omnem partem, quod est punctum. Quod enim nonnulli dicunt, tactum illam fieri per aliquam partem non determinatam, ridiculum est, nam cum tactus realis & determinatus sit, & notus secundum totum corpus, debet fieri aliquo illius determinato, ergo non sola assignatione sunt puncta, sed realiter, ut ita tactus etiam assignari possint, nam tactus realis est, nec assignatione & tactus efficitur id, quod corpora se tangunt, sed id, quod erat assignatur.

Secundo ratio Alexan. & Bonau. nihil probat, supponunt enim hi Doctores id, quod debere esse in terra, nempe id, quod in loco est, debere esse in aliquo diuisibili spatio, quamuis hoc manifestum est, si loquamur de existentia in loco ambientem de præsentia simplici alicubi, qualis est angelus, non est ita manifestum, sed est id, de quo nunc contro- uertimus.

Tertia ratio Agidij nihil etiam probat, si scilicet dicamus esse angelum in loco non ratione operationis: non enim recte enumerauit modos existendi in alio, cum ait, aliquid in alio esse aut intra ambitum illius, aut tanquam conseruantis illud: angelus enim est in loco, simplici tantum præsentia substantiæ suæ, nec oportet operari, ut in eo sit: quare hac ratione non recte monstratur angelum non posse in indiuisibili locari. Vnde igitur pars incerta manet, quamquam libenter fateor, nullam contradictionem inferri, si partem affirmantem sequamur.

CAPVT III.

Quare Angelus, qui mouet celum non sit in toto, sed in aliqua parte illius.

Reliquum est, ut explicemus, vtrum Angelus, qui mouet orbem, celsi, sit in toto, an in aliqua parte illius. Communis opinio fert, esse in toto.

An Angelus
possit esse in
puncto in cer-
tum est.